

THƯ VIỆN TRƯỜNG QUA 5 NĂM THÀNH LẬP VÀ PHÁT TRIỂN

(trích giới thiệu)

Thư viện trường ĐH KHTN có tiền thân là Thư viện Cao học thuộc trường ĐH Tổng hợp TP. HCM, được thành lập với đầu tư ban đầu của Vụ Sau đại học, Bộ Giáo dục và Đào tạo, chính thức hoạt động vào ngày 11 tháng 05 năm 1995. Nhiệm vụ trọng tâm là phục vụ cán bộ giảng dạy, nghiên cứu sinh và học viên sau đại học của trường ĐH Tổng hợp TP. HCM với cơ sở thật khiêm tốn, vốn tài liệu khoảng 2000 bản sách và 10 máy tính. Tuy nhiên, ngay sau khi được thành lập, cái tên THƯ VIỆN CAO HỌC

đã trở nên quen thuộc với đồng nghiệp xa gần vì tính hiện đại và đổi mới của thư viện.

Năm 1996, với việc thành lập ĐHQG TP. HCM, Trường ĐH KHTN ra đời bằng cách tách đôi Trường ĐH tổng hợp TP. HCM. Nhằm đáp ứng yêu cầu học tập nghiên cứu khoa học của sinh viên, thư viện trường ĐH KHTN được xây dựng, tổ chức trên cơ sở mở rộng, phát triển Thư viện Cao học và chính thức đưa vào phục vụ toàn thể sinh viên của trường ĐH KHTN vào tháng 11 năm 1997.

Trong 5 năm hoạt động, Với sự quan tâm chỉ đạo của Đảng ủy và Ban Giám hiệu nhà trường, sự hỗ trợ về mọi mặt của các đơn vị trong trường, cùng với những nỗ lực tìm tòi sáng tạo và lòng yêu nghề của đội ngũ cán bộ, thư viện đã không ngừng lớn mạnh về mọi mặt. Bên cạnh đó thư viện hoạt động theo “Quan niệm mở” đã đón nhận được nhiều ưu ái và sự quan tâm hợp tác của rất nhiều đồng nghiệp trong cả nước, đã tạo nên một bước đột phá trong việc đổi mới nghiệp vụ và xây dựng thư viện theo hướng “Chuẩn hóa – Hội nhập”.

(ảnh trên) Bà Vụ trưởng Vụ Thư viện trao Bằng khen cho Giám đốc Thư viện Trường .

(ảnh dưới) Các đồng chí lãnh đạo chụp ảnh lưu niệm với CBNV Thư Viện.

Một đặc điểm đồng thời là thuận lợi lớn nhất của thư viện ĐH KHTN là sự quan tâm đặc biệt của Đảng Ủy, Ban Giám hiệu, cùng toàn thể các Phòng Ban chức năng đối với hoạt động của thư viện. Chúng tôi luôn luôn nhận được những hỗ trợ đúng mức, kịp thời để phát triển thư viện nhằm nâng cao hiệu quả phục vụ trong nhà trường đồng thời cũng để nâng cao trình độ nghiệp vụ của nhân viên.

Hiện nay về **Cơ sở vật chất**, Thư viện trường Đại học Khoa học Tự nhiên gồm hai cơ sở:

1. Cơ sở 227 Nguyễn Văn Cừ, Q.5, TP.HCM:
Bao gồm:

- Thư viện Cao học phục vụ Cán bộ giảng dạy, Cán bộ nghiên cứu, Học viên sau đại học, và sinh viên năm thứ tư đang làm luận văn tốt nghiệp của trường Đại học Khoa học

Tự nhiên và các trường thành viên trong Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh.

- Thư viện Đại học phục vụ tất cả sinh viên của trường Đại học Khoa học Tự nhiên và phục vụ theo yêu cầu cụ thể của sinh viên các trường thành viên thuộc Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh.
- Phòng Tạp chí: phục vụ các loại ấn phẩm liên tục: Báo, Tạp chí, Văn kiện, Tài liệu hội nghị,...
- Phòng Dịch vụ Thông tin trực tuyến: phục vụ sử dụng Internet và các loại hình tài liệu điện tử cho cán bộ và sinh viên toàn trường.
- Phòng Tham khảo: phục vụ tra cứu nhanh và đáp ứng thông tin theo yêu cầu cho mọi đối tượng độc giả.

2. Cơ sở Linh Trung, Thủ Đức, TP.HCM :
Phục vụ sinh viên giai đoạn đại cương của Đại học quốc gia TP.HCM

Về **Vốn tài liệu**, Thư viện đã xây dựng được:

- Tổng số sách: 14.945 nhan đề (34.000 bản)
- Tạp chí: 452 nhan đề
- Tài liệu hội nghị: 208 nhan đề
- Luận văn sau đại học: 690 nhan đề
- CD-ROM: 206
- Video tape: 60

Trong Chính sách phát triển sưu tập, thư viện ĐH KHTN đặc biệt chú trọng tranh thủ các

nguồn tài trợ nước ngoài để làm giàu vốn tài liệu thư viện. Chẳng hạn như:

- Hội đồng Anh (British Council) tài trợ 248 cuốn sách văn học thế giới
- Hội đồng các trường đại học nói tiếng Pháp của Vương quốc Bỉ (C.I.U.F-C.U.D/C.U.I) tài trợ 283 cuốn sách Toán học
- Tàu Doulos của Đức tài trợ 58 cuốn sách khoa học cơ bản và kỹ thuật
- Quỹ Châu Á (Asia Foundation) tài trợ 1.000 cuốn sách khoa học tổng hợp

Thiết bị bao gồm:

- Máy vi tính: 42 cái
- Sever: 02 cái
- CD-BOX: 01 cái
- Máy in: 01 laser màu, 03 laser trắng đen
- Máy quét mã vạch: 04 cái
- Máy photocopy: 02 cái
- Scanner: 01 cái
- Multimedia projector: 02 cái

Đội ngũ cán bộ của thư viện bao gồm: 13 người (05 nam, 08 nữ) có trình độ học vấn: 01 sau đại học ; 08 đại học; 02 cao đẳng ; 02 trung cấp.

Về **Công tác phục vụ**, Thư viện không ngừng nâng cao hiệu quả phục vụ, đáp ứng yêu cầu thông tin và phấn đấu hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chính trị của đơn vị. Thư viện thực sự là địa chỉ tin cậy của độc giả, do đó số bạn đọc đến thư viện ngày một tăng cao, điều này được thể hiện qua các kết quả cụ thể:

- Tổng số độc giả đã được cấp thẻ: 21.709 người
 - Cao học: 701 người
 - Đại học: 21.008 người
- Số lượt đọc giả
 - 1997 – 1998: 29.364 lượt
 - 1998 – 1999: 117.143 lượt
 - 1999 – 2000: 175.425 lượt
 - 2000 – 2001: 219.023 lượt
 - 2001 – 2002: 243.733 lượt

Về **Nghiệp vụ**, Thư viện luôn khuyến khích và tạo điều kiện cho cán bộ học tập và nghiên cứu những kỹ thuật nghiệp vụ mới theo tiêu chuẩn

quốc tế để ứng dụng vào thực tế công tác, do đó thư viện ĐH KHTN luôn là đơn vị đi đầu trong việc ứng dụng và phổ biến những nghiệp vụ thư viện mới. Cụ thể như:

- Tổ chức kho mở
- Ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và lưu hành tài liệu
- Sử dụng khung phân loại Thập phân Dewey
- Biên mục mô tả theo AACR2
- Biên mục đề mục (Subject headings)
- Dịch vụ tham khảo
- Công nghệ web

Bên cạnh đó, thư viện trường ĐH KHTN đã tổ chức nhiều hội thảo và các lớp tập huấn:

1. Hội thảo

- 22/2/1997 : Hội thảo mở đầu cho một tiến trình giao lưu, hợp tác nhằm đi đến liên thông của các thư viện đại học trên địa bàn TP. HCM.
- 20/12/1997 : **Hội thảo bàn tròn định hướng phát triển thư viện** đã tập hợp được nhiều cán bộ thư viện tại TP. HCM và một số địa phương khác như Đà Lạt, Cần Thơ, Nha Trang, Buôn Ma Thuột và Huế.
- 18/02/1998 : Thư viện ĐH KHTN bắt đầu phát hành **“Bản tin điện tử Thư viện Cao học”** trên mạng Internet để quảng bá hướng phát triển Chuẩn hóa – hội nhập, đồng thời tạo một diễn đàn thực sự cho những người làm công tác thư viện.

2. Tập huấn

Thư viện đã tổ chức nhiều khóa tập huấn nghiệp vụ nhằm nhân rộng mô hình một thư viện hiện đại theo hướng chuẩn hóa – hội nhập. Tiêu biểu là những khóa tập huấn như:

- 02/10/1998 : Tập huấn **“Nghiệp vụ và sử dụng thư viện hiện đại”**
- 09/10/1998 : Tập huấn **“Nghiệp vụ thư viện hiện đại”** cho Thư viện Đại học ĐàLạt và một số đồng nghiệp trên địa bàn TP. Đà Lạt.
- 02/11/1998: Tập huấn **“Căn bản nghiệp vụ thư viện hiện đại”**, quy tụ các đồng nghiệp từ nhiều loại hình thư viện khác nhau ở TP.

HCM và các tỉnh như Cần Thơ, Tiền Giang, Sông Bé, Nha Trang.

- 06/03/2000 : Tập huấn “Kỹ năng căn bản nghề thư viện” khóa I/2000
- 11/09/2000 : Tập huấn “Kỹ năng thư viện” tại trường Đại học Thủy sản Nha Trang
- 25/03/2002 : Tập huấn “Quản lý thư viện điện tử” dành cho cán bộ quản lý thư viện.
- 01/04/2002 : Tập huấn “Kỹ năng thư viện điện tử I”
- 15/04/2002 : Tập huấn “Kỹ năng thư viện điện tử II”
- 05/05/2002 : Tập huấn “Kỹ năng thư viện điện tử III”
- 12/08/2002 : Tập huấn “Phân loại Thập phân Dewey nâng cao”
- 19/08/2002 : Tập huấn “Trình bày thông tin và xuất bản điện tử nâng cao”

3. Nghiên cứu khoa học:

Thư viện hợp tác với Trung tâm Phát triển Công nghệ Thông tin, ĐHQG TP. HCM nghiên cứu đề tài khoa học cấp thành phố “**Xây dựng một số công cụ hỗ trợ tra cứu và tổng hợp thông tin trong các thư viện số**” (2001). Đã được nghiệm thu Giai đoạn 1. Sẽ hoàn tất đề tài nghiên cứu Giai đoạn 2 vào Tháng 3/2003.

Biên soạn một số sách nghiệp vụ thư viện và đã phát hành trong cả nước:

- **Chọn tiêu đề để mục cho thư viện** (1999)

- **Tổng quan khoa học thông tin và thư viện** (2001)
- **Sổ tay quản lý thông tin – thư viện** (2002)
- **Hướng dẫn thực hành phân loại thập phân Dewey** (2002)

4. Thành lập Câu lạc bộ thư viện

Thư viện thành lập Câu lạc bộ thư viện vào ngày 21/11/1998, quy tụ 160 hội viên là cán bộ thư viện đang công tác trong 50 thư viện, cơ quan thông tin tại thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh phía Nam, với mục đích “**Hợp tác trao đổi, nhằm nâng cao kỹ thuật nghiệp vụ đổi mới và liên kết chia sẻ nguồn lực thông tin**”. Thành quả của Câu lạc bộ thư viện cũng chính là nền tảng cho sự thành lập và phát triển của Liên hiệp thư viện các trường đại học khu vực phía Nam.

5. Thành lập Liên hiệp thư viện các trường đại học khu vực phía Nam

Hội nghị thành lập Liên hiệp thư viện các trường đại học khu vực phía Nam vào ngày 7/6/2001 tại trường Đại học Khoa học Tự nhiên dưới sự cho phép của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Bộ Văn hóa – Thông tin. Liên hiệp đã quy tụ được 44 thư viện các trường đại học và cao đẳng từ Đà Nẵng trở vào. Thạc sĩ Nguyễn Minh Hiệp, Giám đốc thư viện trường Đại học Khoa học Tự nhiên được bầu làm chủ tịch nhiệm kỳ đầu tiên. Ngay sau khi thành lập, Liên hiệp thư viện đã đẩy mạnh hoạt động bằng cách phối hợp với Thư viện ĐH KHTN tổ chức hàng loạt các khóa tập huấn cho cán bộ thư viện thành viên, tổ chức các buổi hội thảo với chuyên gia nước ngoài, phát hành bản tin liên hiệp,...

Với những thành tích trên, thư viện trường Đại học Khoa học Tự nhiên, ĐHQG – TP.HCM đã được khen thưởng “**Tập thể lao động xuất sắc**” cấp trường 04 năm liền: 1998 – 1999, 1999 – 2000, 2000 – 2001, 2001 – 2002 và cấp Đại học Quốc gia năm 1998 – 1999. Và được tặng Bằng khen của Bộ Văn hóa Thông tin nhân năm năm ngày thành lập thư viện. ■

(Thư viện ĐHKHTN)

trường học, bảo tàng, lưu trữ, vv.....

- Hơn ai hết những chuyên gia của Thư viện ĐH Khoa học Tự Nhiên nhận thức rằng Web là công nghệ căn bản cho việc xây dựng và phát triển thư viện số. Do đó những công nghệ để phục vụ cho những dự án xây dựng thư viện số cũng như những hoạt động trong thư viện số đều dựa vào căn bản CÔNG NGHỆ WEB.
- Tất cả những CSDL thư tịch hay toàn văn trong Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên đều theo chuẩn:
 - Non-MARC Metadata
 - Dublin Core

XÂY DỰNG THƯ VIỆN SỐ ĐH KHOA HỌC TỰ NHIÊN

Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên được xây dựng trên tinh thần tương tác giữa thư viện và cộng đồng người sử dụng nghĩa là cán bộ giảng dạy, cán bộ nghiên cứu, và sinh viên trong trường cùng tạo lập, chọn lọc và tổ chức thông tin qua công nghệ do thư viện quản lý.

1. Mục tiêu : Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên được xây dựng để sớm

hội nhập, liên thông với các thư viện đại học trong khu vực Đông Nam Á và nhanh chóng bắt kịp nhịp phát triển với cộng đồng thư viện thế giới nhằm :

- nâng cao hiệu quả phục vụ cao nhất trong việc học tập, nghiên cứu giảng dạy trong trường ĐH Khoa học Tự Nhiên và ĐHQG TP. Hồ Chí Minh trong kỹ nguyên thông tin;
- làm mô hình và động cơ thúc đẩy hệ thống thư viện trong liên hiệp thư viện các trường đại học khu vực phía Nam và cả nước nhanh chóng phát triển.

2. Kế hoạch:

a. **Hoàn thiện tổ chức:** Song song với việc xây dựng dự án công nghệ . Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên hoàn thiện bộ máy làm việc:

- Xem CNTT như là một công việc chính thức trong nghiệp vụ thư viện nên biên chế một Bộ phận CNTT trực thuộc phòng Dịch vụ Kỹ thuật
- củng cố Phòng Tham khảo trực thuộc phòng Dịch vụ thông tin. Phòng Tham khảo sẽ phối hợp chặt chẽ với Bộ phận CNTT, cụ thể là Tổ Dịch vụ Thư viện số để tư vấn và đáp ứng mọi nhu cầu thông tin của người sử dụng. Phòng Tham khảo là cửa ngõ để độc giả vào khai thác Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên.

b. **Xây dựng dự án:** Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên từng bước xây dựng dự án :

- "*Công nghệ thông tin – Thư viện*" có sự phối hợp với Trung tâm Công nghệ Phần Mềm ĐHQG TP. Hồ Chí Minh và trung tâm phát triển CNTT ĐHQG TP. Hồ Chí Minh để hoàn thiện Mạng máy tính phục vụ thư viện số cũng như xây dựng những phần mềm quản lý việc tạo lập thông tin , khai thác dữ liệu, tra cứu, truy hồi, công cụ thư tịch, vv...
- "*Thiết lập CSDL*" có sự phối hợp với các Khoa , Bộ môn và cá nhân trong trường.

KẾT LUẬN

Xây dựng thành công Thư viện số ĐH Khoa học Tự Nhiên mang ý nghĩa đặc biệt như một bước ngoặt trên con đường hiện đại hóa ngành thông tin thư viện – con đường của sự phối hợp giữa công nghệ thông tin và thư viện. Từ đây, mọi nghiên cứu khoa học thông tin thư viện chính là nghiên cứu công nghệ thông tin. ■

NGUYỄN MINH HIỆP